

CYFARFOD	Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
DYDDIAD	12 Chwefror 2026
TEITL	Ardoll Ymwelwyr
RHESWM DROS GRAFFU	Effaith ar Wynedd
AWDUR	Roland Evans Pennaeth Cynorthwyol Economi a Chymuned
AELOD CABINET	Cyng. R.Medwyn Hughes

Pam fod angen ei graffu?

Mae Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) yn rhoi'r dewis i awdurdodau lleol gyflwyno ardoll ar arosiadau dros nos mewn llety ymwelwyr yn eu hardal.

Derbyniodd y Bil sêl bendith y Senedd ar 8 Gorffennaf 2025.

Mater i awdurdodau lleol yw ymgynghori â'u poblogaethau lleol cyn penderfynu a ddylid cyflwyno ardoll ymwelwyr.

Bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn am benderfyniad i ymgynghori ar y mater neu beidio ar 14 Mai 2026. Mae angen craffu ar y mater cyn gwneud penderfyniad.

Beth yn union sydd angen ei graffu?

- Pa ffactorau sydd yn cael eu hystyried wrth ddod i benderfyniad ar gyflwyno Ardoll neu beidio?
- Sut bwriedir ymgynghori gyda chymunedau a busnesau?
- Beth fyddai'r bwriad o ran gwario yr incwm a fyddai'n deillio o'r Ardoll?

Crynodeb a'r Materion Allweddol

Yn sgil cymeradwyo Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru) sy'n caniatáu i Awdurdodau Lleol fabwysiadu Ardoll Ymwelwyr o fewn eu hawdurdodau, cyflwynir yr adroddiad hwn i'r Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi er mwyn i Aelodau graffu y camau a'r ystyriaethau y mae angen i'r Cyngor eu gwneud yn sgil y ddeddf, y cynlluniau ar gyfer ymgynghori ar fabwysiadu'r Ardoll Ymwelwyr yn lleol a meysydd o weithgaredd posib y gellid eu cefnogi trwy incwm unrhyw Ardoll yng Ngwynedd yn y dyfodol.

Cefndir a Chyd-destun

1. Cefndir

- 1.1. Ar 25 Tachwedd 2024 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Bil Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru).
- 1.2. Cymeradwywyd y Bil gan Senedd Cymru ar 08 Gorffennaf 2025 a derbyniodd Gysyniad Brenhinol ar 18 Medi 2025, Deddf Llety Ymwelwyr (Cofrestr ac Ardoll) Etc. (Cymru).
- 1.3. Mae'r Deddf yn gosod allan gofynion ar gyfer cyflwyno deddfwriaeth newydd i gofrestru llety gwyliau yng Nghymru yn ogystal â chyflwyno deddfwriaeth sydd yn gosod yr hawl i awdurdodau lleol unigol i gyflwyno Ardoll Ymwelwyr yn eu hardaloedd unigol.
- 1.4. Ers 2018 mae'r Cyngor wedi datgan ei gefnogaeth i'r egwyddor o sefydlu Ardoll Ymwelwyr yng Nghymru.
- 1.5. Yn 2019 fe wnaeth ymchwil gan Gyngor Gwynedd 'Elwa o Dwristiaeth' adnabod mai ardoll fyddai'n dod a'r buddion mwyaf i'r ardal o ran incwm posib ellid ei gynhyrchu ar gyfer cefnogi cyrchfannau Gwynedd ac Eryri.
- 1.6. Mae Adroddiadau Ymchwil i Dai Gwyliau a gynhyrchwyd gan Gyngor Gwynedd yn 2019-2020 yn adnabod yr angen i sefydlu trefn drwyddedu ar gyfer llety gwyliau tymor byr.
- 1.7. Mae sefyllfa ariannol Awdurdodau Lleol a chyrrff cyhoeddus eraill yn amlygu'r angen i geisio adnabod ffynonellau incwm newydd ar gyfer cefnogi'r economi ymweld ac ymateb i'r heriau ariannol cynyddol i gynnal isadeiledd sirol a'r cyfleoedd sy'n deillio o gael ymwelwyr yn ein hardal.
- 1.8. Dros y 5 mlynedd ddiwethaf mae'r Cyngor ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri wedi cydweithio law yn llaw a gyda phartneriaid cymunedol, busnes a chyhoeddus i ddatblygu Cynllun Gwynedd ac Eryri 2035 – Cynllun i gefnogi economi ymweld cynaliadwy yn yr ardal. Mae'r Cynllun yn gosod allan ein blaenoriaethau strategol i sicrhau economi ymweld cynaliadwy yng Ngwynedd ac Eryri.
- 1.9. O ran proffil y sector a phatrwm ymweld, yn ôl adroddiad ymchwil Beauforts yn 2019, mae'r rhan fwyaf o grwpiau ymwelwyr â Gwynedd naill ai'n gyplau (29%) neu'n grwpiau teuluol â phlant ifanc (24%). Roedd cyfran ychydig yn uwch o grwpiau teuluol â phlant hŷn yn ymweld â Gwynedd na'r cyfartaledd ledled Cymru (roedd gan 19% o ymwelwyr â Gwynedd blant hŷn neu gyfuniad o hŷn ac iau, o'i gymharu â 12% ar draws Cymru gyfan). Nifer cyfartalog y bobl ym mhob parti sy'n ymweld yw 4.3 (3.4 oedolyn a 0.9 o blant), sydd ychydig yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan o 3.7 (2.8 oedolyn a 0.9 o blant)
- 1.10. Mae'n rhaid cydnabod bod nifer o leisiau yn codi pryderon am gyflwr yr economi ymweld yn sgil Covid-19, y rheol 182 diwrnod, Cyfarwyddyd Erthygl 4 a'r argyfwng costau byw. Mae'r Cyngor wedi cynnal trafodaethau ar yr egwyddor o sefydlu a gweithredu Ardoll yn y gorffennol gyda'r sector ac yn bwriadu parhau i wneud hynny.
- 1.11. Mae *Hyrwyddo ein Diwylliant ac Economi Ymweld Cynaliadwy* wedi eu cynnwys fel prosiectau blaenoriaeth yng Nghynllun Cyngor Gwynedd o dan y

Flaenoriaeth Gwynedd Lewyrchus. Mae ystyried deddfwriaeth cenedlaethol ar yr Ardoll Ymwelwyr ac ymgynghori drwy Bartneriaeth Gwynedd ac Eryri 2035 (G&E2035) yn un o gerrig milltir blwyddyn 3 o'r Cynllun.

2. Y Ddeddf Llety Ymwelwyr (Cofrestru ac Ardoll) Etc. Cymru

- 2.1. Bydd gofyn i bob Darparwyr Llety Ymwelwyr yng Nghymru gofrestru eu safleoedd a bydd peth o'r manylion yma ar gael wedi eu cyhoeddi. Bydd rhaid i bob llety gwyliau gofrestru hyd yn oed os nad yw Awdurdod Lleol yn dewis mabwysiadu'r Ardoll yn eu hardal.
- 2.2. Awdurdod Cyllid Cymru (ACC) fydd yn rheoli'r Gofrestr ac yn rheoli casglu'r Ardoll ar ran Awdurdodau Lleol. Ni fydd gan Cyngor Gwynedd unrhyw rôl wrth weithredu'r drefn gofrestru, gorfodi a chasglu Ardoll.
- 2.3. Rhoddir pwerau i awdurdodau lleol godi ardoll ymwelwyr drwy benderfyniad gan y Cyngor Llawn. Ar hyn o bryd mae'r Ddeddf yn priodoli y penderfyniadau i'r Cyngor Llawn ac nid oes hawliau dirprwyo yn ynghlwm a hyn.
- 2.4. Bydd arian a godir drwy'r Ardoll yn cael ei wario gan awdurdodau lleol ar reoli cyrchfannau cynaliadwy.
- 2.5. Mae Darparwyr Llety Ymwelwyr yn ffeilio ffurflenni i ACC ac yn talu'r Ardoll Ymwelwyr yn seiliedig ar faint o arosiadau fesul person, y noson.
- 2.6. Mae'r Ddeddf yn priodoli graddfeydd ardoll. Y cyfraddau ydi £1.30 (£1.56 gyda TAW) y noson yn cael eu codi ledled Cymru oni bai ar safle gwersylla neu mewn hostel sy'n ddarostyngedig i gyfradd is o 75c (90c gyda TAW) y noson.
- 2.7. Mae eithriadau cyfyngedig i'r ardoll ymwelwyr
 - a. pobl ifanc o dan 18 oed o'r gyfradd isaf o'r ardoll (hosteli, gwersylloedd neu lofftydd wedi rhannu)
 - b. unrhyw rai sy'n aros mwy na 31 noson mewn un cyfnod; a
 - c. cartrefu brys neu dros dro wedi ei drefnu gan yr awdurdod lleol.

3. Proses penderfynu, amserlen amlinellol ac ystyriaethau

- 3.1. Bydd rhaid i'r Cyngor Llawn benderfynu ar gyflwyno Ardoll Ymwelwyr yng Ngwynedd.
- 3.2. Cyn gwneud hynny mae camau penodol yn seiliedig ar statud neu Arweiniad Statudol angen eu gweithredu:
 - a. mae rhaid hysbysu ACC o'r bwriad
 - b. Cyhoeddi adroddiad yn gosod allan ei gynigion sydd yn gosod allan amcangyfrif o gynnyrch yr ardoll, gwybodaeth am sut y bwriedir defnyddio y cynnyrch a chynigion y Cyngor ar gyfer aelodaeth y Bwrdd Ardoll (Atodiad 1 – Cynnig Ardoll Gwynedd).
 - c. Rhaid cyflwyno yr adroddiad i ACC
 - d. Rhaid cynnal ymgynghoriad statudol

- e. Yn ogystal ac yn ôl y Canllawiau Statudol mae angen paratoi Asesiad o Ardrawiad Economaidd, Cymdeithasol ac Amgylcheddol. (Atodiad 2).
- f. Mae hefyd yn ofyn wrth gwrs i baratoi asesiadau ardrawiad cyffredinol o ran Cydraddoldeb , Iaith Gymraeg a.y.b

Bydd y rhain yn rhan o'r pecyn fydd yn mynd i'r Cyngor wrth iddo benderfynu ar fynd i ymgynghoriad

- 3.3. Ar hyn o bryd, mae sefyllfa siroedd eraill yng Nghymru yn amrywio o ran yr Ardoll gyda rhai eisoes wedi nodi na fyddant yn ymgynghori ar gyflwyno ardoll yn y tymor byr / canolig (Powys / Sir Penfro) ac eraill wedi dechrau ymgynghori (Caerdydd).
- 3.4. Mae trafodaethau gyda Chyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi digwydd dros y misoedd diwethaf er mwyn cydlynu'r amserlen a'r gwaith ymgynghori ar yr Ardoll ac hefyd er mwyn cydweithio ar gomisiynu Asesiadau Effaith. Bydd y dair sir yn cyd-weithio i sicrhau bod ein hamserlenni ymgynghori a phenderfynu yn cyd-fynd.
- 3.5. Mae'r Ddeddf yn darparu y gellir cyflwyno Ardoll o'r 01 Ebrill neu'r 01 Hydref mewn unrhyw flwyddyn ariannol – ond rhaid rhoi 12 mis o rybudd yn dilyn ymgynghoriad a phenderfyniad y Cyngor Llawn.
- 3.6. 01 Ebrill 2027 yw'r cynharaf y gall yr Ardoll gael ei chyflwyno yng Nghymru. Oherwydd yr angen i gynnal ymgynghoriad cyhoeddus ystyrlon ac er mwyn cyd-fynd â chyfnodau cyn-etholiad, ni fydd yn bosib i Gyngor Gwynedd weithredu i'r amserlen hon.
- 3.7. Pe byddai penderfyniad i fabwysiadu'r Ardoll yn cael ei gwneud gan y Cyngor cyn 30 Medi 2026 – fe allai gael ei gyflwyno o'r 01 Hydref 2027 yn dilyn 12 mis o rybudd.

4. Asesiad o'r Lefi yng Ngwynedd a materion ymchwil a gwybodaeth

- 4.1. Rhaid nodi bod ansawdd a dibynadwyedd y data sydd ar gael ar lefel genedlaethol heb sôn am lefel Gwynedd er mwyn asesu effaith cyflwyno Ardoll yn hynod o heriol ac wedi ei gyfyngu gan nad yw'n bodoli mewn llawer o achosion.
- 4.2. Ers nifer o flynyddoedd mae'r Cyngor wedi ystyried sut allai ymwelwyr wneud cyfraniad i gefnogi economi ymweld cynaliadwy yn y Sir – gan gynnwys y prosiect Elwa o Dwristiaeth a gyfeiriwyd ato yn flaenorol. O'r holl opsiynau posib a ystyriwyd bryd hynny – o rodd gwirfoddol gan ymwelwyr, sefydlu Ardal Gwella Busnes Twristiaeth i sefydlu Ardoll Ymwelwyr – yr Ardoll oedd yn amlygu ei hun fel y dull mwyaf effeithiol o sicrhau incwm i gefnogi economi ymweld cynaliadwy yn yr ardal gan y tybiwyd bryd hynny y gallai godi hyd at £9m o incwm ychwanegol y flwyddyn (ar sail data ymwelwyr STEAM 2017 (Scarborough Tourism Economic Assessment Monitor)).
- 4.3. Fel cyd-destun lleol, mae data STEAM Gwynedd (sydd hefyd efo rhybuddion / cafeatau ac yn fodel rhyngwladol i asesu tueddiadau o ran nifer ymweld a chyfraniad economaidd) yn amlygu'r canlynol ar gyfer 2024:
Effaith Economaidd: £1.785bn

Nifer ymweld: 7.75m

Nifer dyddiau ymweld: 24.09m

Cyfanswm cyflogaeth: 17,644

- 4.4. Wrth ystyried yr ymchwil sydd wedi ei wneud gan Lywodraeth Cymru wrth ddatblygu'r bil, yn ogystal â gwaith ymchwil blaenorol a'r canllawiau drafft sydd wedi eu derbyn gan y Llywodraeth, mae'r Adran Economi a Chymuned yn cyd-weithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac wedi comisiynu cwmni Quod i asesu ardrawiad economaidd cyflwyno Ardoll yn ein hardaloedd.
- 4.5. Mae'r asesiad ardrawiad a gomisiynwyd ar y cyd yn dilyn canllawiau Llywodraeth Cymru ac yn defnyddio modelau tebyg a ddefnyddiwyd gan y Llywodraeth wrth ddatblygu asesiadau effaith cenedlaethol. Mae'r data a ddefnyddir wedi ei sylfaenu ar ffigyrau'r Arolwg Teithwyr Rhyngwladol (International Passenger Survey) a Arolwg Twristiaeth Prydain Fawr (Great British Tourism Survey) ar gyfer y blynedd 2022-2024. Mae ystyriaeth hefyd yn cael ei roi i data STEAM fel rhan o'r asesiad.
- 4.6. Mae'r gwaith ymchwil yma yn canolbwyntio ar:
- Yr ymchwil a'r astudiaethau baratowyd gan Lywodraeth Cymru yn eu hasesiad
 - Adolygiad o unrhyw astudiaethau eraill sy'n bodoli
 - Asesiad ardrawiad ar lefel Gwynedd – ond gyda llawer o amodau a chafeatau.
 - Croes-gyfeirio yn ôl i waith y Llywodraeth
 - Casgliad ar yr ardrawiad posib.
 - Adolygu'r asesiad ardrawiad drafft yn sgil y broses ymgynghori
- 4.7. Mae'r asesiad ardrawiad effaith economaidd yn dod i'r casgliad y byddai effeithiau'r ardoll yn gymharol fach ar Wynedd. Nodir y canlynol:
- Mae'r sylfaen dystiolaeth ar effaith economaidd ardollau ymwelwyr yn gymharol gyfyngedig, oherwydd diffyg tystiolaeth berthnasol o effaith ardollau ymwelwyr o fannau eraill, ynghyd â bylchau ac ansicrwydd yn y data. O ganlyniad, mae'r asesiad cenedlaethol yn cynnwys nifer sylweddol o amodau (caveats) ac yn dibynnu ar ystodau eang o amcangyfrifon. Mae asesiad ar lefel leol yn wynebu heriau pellach, o ganlyniad i fylchau data mwy amlwg a sylfaen dystiolaeth hyd yn oed yn llai datblygedig ar effaith ardollau ymwelwyr ar lefel leol (o'i gymharu â'r lefel genedlaethol).*
 - Y prif amodau / cafeatau sy'n berthnasol i'r asesiad ar lefel leol yw:*
 - Mae ansicrwydd sylweddol ynghylch elastigedd y galw. Er bod hyn eisoes yn wir ar lefel Cymru gyfan, mae'r ansicrwydd hyd yn oed yn fwy amlwg pan gaiff ei gymhwyso ar lefel Gwynedd.*
 - Ceir gwahanol ffynonellau data ar gyfer amcangyfrif maint presennol economi ymwelwyr Gwynedd. Mae'r prif ddadansoddiad yn defnyddio'r Arolwg Teithwyr Rhyngwladol (International Passenger Survey – IPS) a'r Arolwg Twristiaeth Prydain Fawr (Great British Tourism Survey – GBTS), yn unol ag asesiad Llywodraeth Cymru a'r canllawiau a ddarperir i awdurdodau*

lleol. Mae data STEAM yn dangos economi ymwelwyr sylweddol fwy; nodir goblygiadau hyn yn yr adroddiad.

- *Ar lefel genedlaethol, gellir disgwyl yn rhesymol y bydd y rhan fwyaf o wariant ymwelwyr yn cael ei gadw o fewn Cymru. Nid yw hyn o reidrwydd yn wir ar lefel ardal lai; er enghraifft, gall rhywfaint o wariant gan ymwelwyr â Gwynedd ddigwydd yng Nghonwy neu Ynys Môn (ac i'r gwrthwyneb).*
 - *Yn yr un modd, mae'n debygol y bydd lefel uwch o ollyngiad (leakage) yn gysylltiedig â gwariant a ariennir drwy'r ardoll, gan y gall rhai busnesau sy'n elwa ar gontractau a ariennir drwy'r ardoll fod wedi'u lleoli y tu allan i Wynedd.*
 - *Mae'r asesiad ar lefel genedlaethol (o reidrwydd) yn tybio y bydd yr ardoll yn cael ei gyflwyno ledled Cymru. Ar lefel Gwynedd, bydd yr effeithiau'n wahanol yn dibynnu a yw un awdurdod lleol yn unig yn cyflwyno'r ardoll, neu a yw awdurdodau cyfagos hefyd yn ei gweithredu.*
- c. *Felly, mae'r asesiad ar lefel Gwynedd wedi'i amodi'n briodol, a dylid ei ddarllen yng nghyd-destun y bylchau yn y data a'r sylfaen dystiolaeth gymharol gyfyngedig, yn enwedig ar lefel leol.*
- d. *Serch hynny, rydym yn hyderus y bydd yr effaith ar Wynedd yn gymharol fach, o ran cyflogaeth a Gwerth Ychwanegol Gros (GVA). Rydym wedi mabwysiadu dull sy'n fras debyg i ddadansoddiad Llywodraeth Cymru er mwyn pennu'r "penterfynau" (bookends) ar gyfer yr ystod debygol o'r effeithiau hyn.*
- e. *O fewn y prif ddadansoddiad hwn, mae'r rhagdybiaethau a wneir yn gyffredinol yn rhai ceidwadol o ran asesu'r effaith ar yr economi (h.y. maent yn tueddu i oramcangyfrif yr effaith negyddol bosibl). Er enghraifft, mae'n cael ei dybio bod Gwynedd yn colli'r holl wariant ymwelwyr, pan fyddai rhywfaint o'r gwariant hwnnw, mewn gwirionedd, wedi digwydd y tu allan i Wynedd (er enghraifft, pan fydd ymwelwyr sy'n aros yng Ngwynedd yn gwario arian mewn awdurdodau lleol eraill ar deithiau dydd). Mae hefyd yn cael ei dybio bod rhywfaint o ollyngiad o weithgarwch economaidd y tu allan i Wynedd o ganlyniad i wariant yr ardoll, tra'n tybio ar yr un pryd nad yw busnesau Gwynedd yn elwa ar gontractau sy'n deillio o wariant ardollau ymwelwyr mewn awdurdodau lleol eraill.*
- f. *Yn yr un modd, mae'r dadansoddiad yn tybio nad oes twf yn economi'r ymwelwyr ac yn caniatáu ar gyfer gostyngiad yn nifer yr ymwelwyr o ganlyniad i gyflwyno'r ardoll. Yn ymarferol, pe bai economi'r ymwelwyr yn tyfu, byddai'r cyllid a godir drwy'r ardoll yn cynyddu, a gallai gwariant yr ardoll ei hun ysgogi twristiaeth uwch drwy well profiad i ymwelwyr. Byddai hyn yn helpu i gynnal a gwella cystadleurwydd Gwynedd fel cychfan dwristiaeth. Ceir tystiolaeth o dwf blwyddyn ar ôl blwyddyn mewn ymwelwyr mewn lleoliadau eraill lle mae ardollau ymwelwyr wedi'u cyflwyno.*

- g. Byddai unrhyw dwf yn economi'r ymwelwyr hefyd yn gwrthbwysu unrhyw golledion i'r economi (o ran swyddi a GVA) sy'n deillio o ymwelwyr nad ydynt yn dod o ganlyniad i'r ardoll, a byddai hefyd yn cynyddu'r refeniw a godir drwy'r ardoll.
- h. Serch hynny, ar sail y dull hwn, amcangyfrifir bod effeithiau'r ardoll yn gymharol fach. Hyd yn oed gyda'r rhagdybiaethau ceidwadol hyn (h.y. rhagdybiaethau a allai oramcangyfrif unrhyw effaith negyddol), amcangyfrifir y gallai'r ardoll arwain at:
 - Newid mewn cyflogaeth rhwng -50 a +21 o swyddi – sy'n cyfateb i golled o tua -0.1% neu gynnydd o tua 0.04% o gyflogaeth yng Ngwynedd.
 - Newid mewn GVA blynyddol rhwng -£2.7m a +£0.4m y flwyddyn – sy'n gyfwerth â cholled o tua -0.1% neu gynnydd o lai na 0.01% o economi Gwynedd.
 - Refeniw blynyddol o rhwng £2.4m a £2.8m.
- i. Mae'r ystod hon, sy'n amrywio o effaith negyddol gymharol fach i effaith gadarnhaol gymharol fach, yn adlewyrchu canfyddiadau Asesiad Llywodraeth Cymru, a ddaeth hefyd i'r casgliad bod yr effaith ar raddfa genedlaethol yn debygol o fod rhwng effaith negyddol fach ac effaith gadarnhaol fach.
- j. Mae data STEAM yn amcangyfrif bod economi dwristiaeth bresennol Gwynedd yn sylweddol fwy na'r hyn a nodir gan yr IPS a'r GBTS; pe bai data STEAM yn cael ei ddefnyddio, byddai effeithiau'r ardoll tua 4 i 5 gwaith yn fwy. Mae hyn yn tanlinellu'r ansicrwydd yn y data, ac felly'r ansicrwydd cynhenid wrth ragfynegi effaith yr ardoll.

4.8. Mae Asesiad effaith cyfansawdd wedi ei baratoi mewn drafft ac yn amlygu y gallai rhai effeithiau negyddol gael eu codi wrth fabwysiadu Ardoll yng Ngwynedd. Ond, mae ail-fuddsoddi'r arian a gynhyrchir gan yr ardoll efo'r potensial i gefnogi deilliannau positif ar y diwydiant, ein cymunedau, yr amgylchedd a'r Gymraeg. O weithredu trwy strwythur Partneriaeth Gwynedd ac Eryri 2035 mae modd gweithredu'n gynhwysol a monitro gweithredu'r ardoll a'i flaenoriaethau gweithredu trwy fesuryddion newydd a bydd modd ystyried ac ymateb i unrhyw effeithiau negyddol ar y grwpiau gwarchodedig.

5. Yr ymgynghoriad cyhoeddus

5.1. Pe byddai'r Cyngor yn cefnogi cynnal ymgynghoriad cyhoeddus ar yr egwyddor o fabwysiadu Ardoll Ymwelwyr yng Ngwynedd, byddai'r gwaith yma'n cael ei arwain gan y Gwasanaeth Twristiaeth, Marchnata a Digwyddiadau gyda chefnogaeth y Gwasanaethau Cyfathrebu a Chyfreithiol gyda chefnogaeth gan Lywodraeth Cymru ac ACC.

- 5.2. Mae disgwyl i Awdurdod Lleol ymgymryd â phroses ymgynghori ar sail egwyddorion ymgynghori cyhoeddus “Gunning” cyn penderfynu a ddylid cyflwyno y rhybydd o 12 mis i weithredu’r Ardoll.
- 5.3. Dylai'r ymgynghoriad nodi'r achos dros gyflwyno ardoll gan amlinellu'r manteision posibl a chynnig awgrymiadau ar sut y gellid buddsoddi'r ardoll er budd yr ardal leol, busnesau, trigolion ac ymwelwyr. Fel pob ymgynghoriad bydd angen i'r broses sicrhau fod digon o wybodaeth yn cael ei gynnwys i ganiatáu ystyriaeth ac ymateb deallus. Mae hefyd yn gyfrwng i gael cyfraniad at yr asesiadau ac adroddiadau fydd yn mynd gerbron y Cyngor wrth ystyried mabwysiadu yr ardoll.
- 5.4. Yn achos Gwynedd, yn ddarostyngedig ar benderfyniad y Cyngor yn eu cyfarfod ar 14 Mai 2026, byddai'r cyfnod ymgynghori yn cael ei gynnal dros 10 wythnos rhwng Mai a Gorffennaf 2026. Mae hi'n ofyn statudol ymgynghori gyda:
- Pobl Leol
 - Cynghorau Tref a Chymuned
 - Cynghorau Sir sydd yn ffinio ar Wunedd
 - Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
 - Cyd Bwyllgor Corfforedig y Gogledd
 - Cyrff sydd yn cynrychioli busnesau twristiaeth neu busnesau sydd yn ymwneud a gweithgareddau sy'n gysylltiedig â thwristiaeth, yn hybu neu'n hwyluso twristiaeth yn ardal y cyngor yn ardal y prif gyngor;
 - Darpar aelodau y Bwrdd Ardoll os nad ydynt eisoes wedi eu cynnwys yn y rhestr yma.
- 5.5. Bwriedir ymgynghori drwy'r dulliau canlynol fydd yn cynnwys:
- Holiadur arlein ar gyfer busnesau, trigolion ac ymwelwyr
 - Grwpiau ffocws gyda chynrychiolwyr busnes a chymunedol wedi eu gwahodd i drafod
 - Cyfweliadau un i un
 - Digwyddiadau arbennig (un ym mhob un o 3 ardal Gwynedd ac un arlein)
 - Sesiynau pop-up o fewn y 3 ardal o Wunedd
 - Cyfarfodydd Partneriaeth Gwynedd ac Eryri 2035
 - Darparu gwybodaeth trwy rhan penodol yr Ardoll ar wefan y Cyngor
- 5.6. Er ei bod yn bosib cyflawni llawer o'r uchod gydag adnoddau presennol – bydd elfennau hwyluso a threfnu, dadansoddi ac adrodd yn cael eu comisiynu er mwyn cefnogi'r broses.
- 5.7. Bydd canlyniadau'r ymgynghoriad yn ystyriaeth ar gyfer yr asesiadau ardrawiad terfynol yn ogystal â bod yn ystyriaeth i benderfyniad y Cyngor ar fabwysiadu'r Ardoll a'i peidio.

6. Cynllun Cyfathrebu ac Ymgysylltu

- 6.1. Pe bai penderfyniad i ymgynghori'n gyhoeddus, bwriedir bwrw ati i sefydlu trefniadau ffurfiol ar gyfer ymgysylltu ar a chyfathrebu'r Ddeddf yng Ngwynedd.

6.2. Byddai sefydlu Cynllun Cyfathrebu ac Ymgysylltu yn creu trefniadau ffurfiol yn fewnol i'r Cyngor a gyda phartneriaid i gyfathrebu ac ymgysylltu ar ddatblygiad y drefn gofrestru llety dros nos a'r Ardoll o fewn i Wynedd. Disgwylir y bydd Llywodraeth Cymru ac ACC yn darparu canllawiau statudol maes o law ond, mae drafft ar gael sydd yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd fel canllaw.

7. Defnydd posib o'r Ardoll Ymwelwyr a Gweithrediad

7.1. Mae'r Ddeddf yn adnabod meysydd penodol ar gyfer buddsoddi (neilltuo) arian yr Ardoll yn y dyfodol at ddibenion rheoli a gwella cyrchfannau yn ei ardal, yn cynnwys:

- a. lliniaru'r effaith y mae ymwelwyr yn ei chael;
- b. cynnal a hybu defnyddio'r Gymraeg;
- c. hybu a chefnogi twf economaidd cynaliadwy twristiaeth a mathau eraill o deithio;
- d. darparu, cynnal a gwella seilwaith, cyfleusterau a gwasanaethau sydd i'w defnyddio gan ymwelwyr (pa un a ydynt i'w defnyddio gan bobl leol hefyd ai peidio)."

7.2. Mae disgwyl i Lywodraeth Cymru ac ACC gyhoeddi canllawiau pellach ar y meysydd neilltuo hyn.

7.3. O ystyried ein bod wedi mabwysiadu [Cynllun Strategol Gwynedd ac Eryri 2035](#) sy'n adnabod gweledigaeth, egwyddorion ac amcanion clir i gefnogi economi ymweld cynaliadwy yn yr ardal – byddai'n synhwyrol defnyddio'r blaenoriaethau hyn (sy'n cyd-fynd a'r meysydd neilltuo) er mwyn blaenoriaethu buddsoddiadau o'r ardoll yng Ngwynedd er mwyn gwireddu ein gweledigaeth.

Adroddiad ar ddefnyddio enillion yr ardoll:

7.4. Rhaid i brif gyngor gyhoeddi adroddiad blynyddol ar faint yr enillion o'r Ardoll a sut mae'r enillion hyn wedi cael eu defnyddio gan y Cyngor i reoli a gwella cyrchfannau.

Fforymau partneriaeth ardoll:

7.5. Mae'r ddeddf yn gofyn am sefydlu Fforwm Partneriaeth Ardoll Lleol i roi gwybodaeth a chynghor ar sut y gellir defnyddio enillion o'r Ardoll a rhoi gwybodaeth a chynghor os yw Cyngor yn dymuno ychwanegu swm ychwanegol at yr Ardoll yn lleol (premiwm).

7.6. Os penderfynir gweithredu'r Ardoll, o ystyried ein bod wedi sefydlu Partneriaeth Gwynedd ac Eryri 2035, mae hi'n rhesymol cynnig y dylai elfennau o'r bartneriaeth hon weithredu fel 'Fforwm Partneriaeth Ardoll' yng Ngwynedd i gynnig arweiniad.

Adnoddau a buddsoddi

7.7. Mae gwybodaeth o ran faint yr incwm ellid ei gasglu yng Ngwynedd yn amrywio ar sail y data a ddefnyddir. Fel a welir o'r Adroddiad Asesiad Ardrawiad gall fynd o £2.8m ar lefel geidwadol, besimistaidd i hyd at £12.4m os defnyddir data STEAM sy'n debygol o or-gyfrifo.

- 7.8. Mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno i gyfrannu tuag at gostau sefydlu'r Ardoll yng Nghymru fel na fydd costau gweinyddu'r Ardoll yn fwy nag uchafswm o 10% o'r adnoddau a gesglir mewn Awdurdod Lleol. (Felly o £200,800 i £1.2m os defnyddir y ffigyrau uchod).
- 7.9. Mae ystyriaethau yn lleol o ran y costau tebygol i weinyddu'r bartneriaeth a'r gronfa fydd ar gael i fuddsoddi yn yr ardal yn sgil yr Ardoll – mae bras-amcan o'r costau hyn yn gwneud cyfanswm o tua £100,000 y flwyddyn. Gall y gost yma gael ei dalu trwy enillion yr Ardoll.
- 7.10. Yn sgil canllawiau statudol drafft gan Llywodraeth Cymru ar gyfer y broses ymgynghori a phenderfynu i gyflwyno Ardoll mewn ardal leol, awgrymir y bydd angen adnoddau ychwanegol gan yr Adran Economi a Chymuned i ymgymryd a'r gwaith hwn. Byddai'r adnoddau ychwanegol hyn yn cyfrannu at gomisiynu asesiadau effaith, cydlynu proses ymgynghori a dadansoddi atebion, cydlynu a sefydlu trefniadau fframweithiau buddsoddi'r Ardoll.
- 7.11. Bydd yr Adran Economi a Chymuned yn cyflogi Rheolwr Prosiect Ardoll ar gyfer datblygu unrhyw gynigion yn lleol ac er mwyn cydlynu'r broses ymgynghori a datblygu Ardoll.
- 7.12. Bwriedir ad-dalu'r costau cychwynnol hyn trwy'r Ardoll os bydd yn cael ei sefydlu yn y dyfodol.
- 7.13. Yn naturiol, bydd y sector, cymunedau, rhanddeiliaid ac ymwelwyr yn awyddus i weld buddsoddiad amlwg a gallai hyn gynnwys prosiectau megis e.e:

Egwyddor ac Amcan G+E2035	Enghreifftiau o weithgaredd posib y gellid eu cyllido trwy'r Ardoll yng Ngwynedd
Dathlu, Parchu a Gwarchod ein Cymunedau, Iaith, Diwylliant a Threftadaeth: → Economi ymweld ym mherchnogaeth ein cymunedau gyda phwyslais ar falchder bro → Economi ymweld sy'n arweinydd byd mewn Treftadaeth, Iaith, Diwylliant ac Awyr Agored	✓ Ymgyrchoedd i hybu diwylliant a'r Gymraeg ✓ Hybu naws am le a Chynnig Cymraeg i fusnesau trwy hyfforddiant ✓ Prosiectau i warchod treftadaeth ddiwylliannol adeiledig a byw ✓ Cefnogaeth i'r Safle Treftadaeth Byd Tirlun Llechi a'i weithgareddau ✓ Cefnogi rhaglen o ddigwyddiadau diwylliannol ✓ Cefnogi cymunedau i gynyddu eu defnydd o'r Gymraeg
Cynnal a Pharchu ein Hamgylchedd → Economi ymweld sy'n parchu ein hamgylchedd naturiol ac adeiledig ac yn ystyried goblygiadau datblygiadau'r economi ymweld	✓ Trafnidiaeth gyhoeddus well i wasanaethu cymunedau - bysiau ychwanegol ac yn hwyrach gyda'r nos ✓ Isadeiledd sylfaenol (biniau / casglu sbwriel / toiledau / glendid stryd ayb)

a'r ein hamgylchedd heddiw ac i'r dyfodol → Economi ymweld sy'n arweinydd byd mewn datblygiadau ac isadeiledd cynaliadwy a charbon isel ac wrth ymateb i'r argyfwng newid hinsawdd.	✓ Cynnal llwybrau poblogaidd a chreu rhai newydd. ✓ Gwarchod cynefinoedd e.e. moroedd a dyfroedd, ucheldiroedd ayb ✓ Dehongli pwrpasol o'n hamgylchedd a chynefinoedd ✓ Cefnogaeth i brosiectau cadwraeth amgylcheddol ✓ Ymgyrchoedd a chefnogaeth i gael sector di-blastig
Sicrhau bod y manteision i gymunedau'r ardal yn fwy nac unrhyw anafanteision → Economi ymweld sy'n sicrhau bod isadeiledd ac adnoddau'n cyfrannu at lesiant y gymuned trwy'r flwyddyn → Economi ymweld sy'n ffynnu er lles pobl a busnesau Gwynedd ac sy'n cynnig cyfleon cyflogaeth o ansawdd i bobl leol trwy'r flwyddyn → Economi ymweld sy'n hyrwyddo perchnogaeth leol, yn cefnogi cadwyni cyflenwi a chynnyrch lleol	✓ Ymgyrchoedd ymweld i ymestyn y tymor, hyrwyddo rhinweddau arbennig yr ardal ac annog parch a diogelwch. ✓ Datblygu pecynnau a theithiau pwrpasol i ymweld a'r ardal a lleihau pwysau ar ardaloedd prysur ✓ Cefnogaeth i e.e. Timau Achub Mynydd a'r arfordir ✓ Pecynnau grant i gefnogi busnesau, digwyddiadau a chymunedau ✓ Gwella isadeiledd e.e. Arosfan, meysydd parcio, gorsafoedd ayb ✓ Ymestyn oriau wardeiniaid ✓ Hyrwyddo neu gefnogi ymdrechion twristiaeth adfywiol, h.y. Twristiaeth sydd â effaith gadarnhaol ar gymunedau lleol a'r amgylchedd. ✓ Hyfforddiant neu ddatblygu sgiliau neu weithgaredd sy'n gysylltiedig â thwristiaeth. ✓ Datblygu pecyn cynnyrch lleol a chadwyni cyflenwi lleol ✓ Cefnogaeth i fusnesau

8. Ystyriaethau eraill

- 8.1. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi cyhoeddi na fydd eu rhaglen 'Pethau Bychain' i fuddsoddi mewn isadeiledd twristiaeth yn cael ei gynnal y tu hwnt i 2027. Mae hon wedi bod yn gronfa bwysig i Wynedd ac wedi buddsoddi mewn meysydd parcio, toiledau, llwybrau a chyfleusterau newydd megis 'Aros-fan'.
- 8.2. Mae angen sicrwydd gan Lywodraeth Cymru na fydd cyflwyno Ardoll mewn ardal yn effeithio ar ein setliad blynyddol, y grant poblogaeth ddyrchafedig nac ar ein gallu i gael mynediad at unrhyw gronfeydd ariannol i gefnogi twristiaeth a rheoli cyrchfan yn y dyfodol.

- 8.3. Mae beirniadaeth bod y sector dan warchae, bod Cyngor Gwynedd yn wrth-dwristiaeth ac y bydd cyflwyno ardoll yn troi ymwelwyr dros nos i ffwrdd o'r ardal. Bydd yr astudiaethau effaith yn archwilio'r maes yma – ond mae gwybodaeth ar lefel leol yn anodd i'w gasglu, er bod tystiolaeth o ardaloedd eraill sydd wedi cyflwyno ardoll yn awgrymu nad yw'n cael effaith ar niferoedd ymweld.
- 8.4. Dylid cofio bod Llywodraeth y DU bellach yn deddfu er mwyn caniatáu i Faeri yn Lloegr gyflwyno Ardoll Ymwelwyr yn y dinas-ranbarthau yn Lloegr.
- 8.5. Yn y dyfodol, pe penderfynir cyflwyno Ardoll Ymwelwyr, mae modd rhoi rhybudd o 12 mis yn dilyn ymgynghoriad i ddileu'r Ardoll mewn ardal leol.
- 8.6. Rhaid cofio bod y sector twristiaeth yn agored i newidiadau mewn patrymau ymweld sy'n cael eu effeithio gan ffactorau ehangach lleol a byd-eang ac mae cael patrwm cyson o un flwyddyn i'r nesaf yn amhosib eu rhagweld.

9. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

- 9.1. Mae dyletswydd i weithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy, sef ceisio sicrhau fod anghenion y presennol yn cael ei ddiwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion.
- 9.2. Wrth weithredu yn unol â'r ddyletswydd gyffredinol yma mae angen i'r Cyngor ystyried pwysigrwydd effaith hirdymor, bod yn integredig, cynhwysol, cydweithio ac ataliol wrth ddatblygu a gweithredu'r cynnig gerbron.
- 9.3. Yn unol â gofynion y Ddeddf, mae Cyngor Gwynedd wedi mabwysiadu amcanion llesiant. Tynnir sylw penodol at yr amcanion canlynol y gallai'r Ardoll Ymwelwyr gefnogi pe byddai'n cael ei fabwysiadu:
 - GWYNEDD LEWYRCHUS - Cryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng
 - GWYNEDD GYMRAEG - Sicrhau ein bod yn rhoi pob cyfle posib i'n trigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned.
 - GWYNEDD WERDD - Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd
 - GWYNEDD EFFEITHLON - Rhoi trigolion Gwynedd yn gyntaf gan eu trin yn deg a sicrhau fod y Cyngor yn perfformio'n effeithiol ac effeithlon

10. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Bydd asesiadau effaith economaidd, amgylcheddol a chydraddoldeb yn cael eu cyflwyno fel rhan o'r ystyriaethau ar gyfer penderfynu i ymgynghori fis Mai 2026. Bydd y rhain yn cael eu hadolygu yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus ac yn derbyn ystyriaeth lawn pan fydd penderfyniad i gyflwyno Ardoll Ymwelwyr yng Ngwynedd neu beidio yn cael ei wneud gan y Cyngor Llawn fis Medi 2026.

11. Camau Nesaf

Amserlen	Cam Gweithredu
14 Mai '26	Cyngor Llawn yn penderfynu ymgynghori yn gyhoeddus Comisiynu cymorth ymgynghori a dadansoddi adborth os cefnogi
Mai'26 – Gorff. '26	Ymgynghoriad cyhoeddus 15 Mai 2026 - 24 Gorffennaf 2026
Gorffennaf – Awst 2026	Ystyried canlyniadau'r Ymgynghoriad Cyhoeddus ac unrhyw addasiadau i'r Asesiadau Effaith
24 Medi 2026	Cyngor Llawn Penderfyniad ar fabwysiadu'r Ardoll yng Ngwynedd neu beidio
30 Medi 2026	Cyflwyno Rhybudd Swyddogol 12 mis i ACC os yw Cyngor Gwynedd yn penderfynu mabwysiadu'r Ardoll
01 Hydref 2027	Ardoll yn weithredol yng Ngwynedd
30 Mehefin 2028	Taliad cyntaf o'r Ardoll i Gyngor Gwynedd – tua £2.65m

Gwybodaeth Cefndir

Adroddiadau i Bwyllgorau Cyngor Gwynedd:

Dyddiad	Adroddiad	Penderfyniad
28-03-23	Papur ymateb i ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar sefydlu trefn gofrestru statudol.	Cefnogaeth i ymateb Cyngor Gwynedd i ymgynghoriad Croeso Cymru ar sefydlu cynllun trwyddedu statudol yng Nghymru ar gyfer llety gwyliau.
15-12-2020	Gwaith ymchwil Tai Gwyliau	b) Er mwyn cynorthwyo i gadw rheolaeth dylid hefyd galw am gyflwyno cynllun trwyddedu gorfodol ar gyfer llety gwyliau tymor byr fyddai'n gyfrifoldeb i'r awdurdod lleol ei weithredu
13-03-2018	Pwerau Trethiant Llywodraeth Cymru	Rhoddir cyfle i'r Cabinet drafod bwriad Llywodraeth Cymru i gyflwyno trethi newydd er mwyn ystyried a yw'n dymuno mynegi barn ar y cynigion.

[Pwyllgor Cyllid Senedd Cymru a thystiolaeth gan Gyngor Gwynedd](#) (30/01/25)
[Cynllun Gwynedd ac Eryri 2035](#)

Atodiadau

Cynnig Ardoll Gwynedd
Asesiad Effaith Economaidd a Chydraddoldeb